

Speciální pedagogika

- jedna z významných pedagogických disciplín,

- ▶ je orientovaná na *výchovu a vzdělávání, pracovní a společenské možnosti zdravotně a sociálně znevýhodněných osob,*
- ▶ předmětem je *jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- ▶ **současné pojetí SP:** problematika znevýhodněného jedince od narození po stáří, problematika integrace/ inkluze do škol, do společnosti.

Vztah k jiným vědám

- ▶ spjata s *obecnou pedagogikou a didaktikou*,
- ▶ *biologické vědy* (fyziologie, patologie),
- ▶ *společenské vědy* (psychologie, patopsychologie, sociologie, sociální patologie, sociální psychologie).

Klasifikace speciální pedagogiky

- ▶ **psychopedie** - (speciální) pedagogika osob s mentálním postižením,
- ▶ **somatopedie** - (speciální) pedagogika osob s tělesným postižením, s chronickým a dlouhodobým onemocněním,
- ▶ **logopedie** - (speciální) pedagogika osob s narušenou komunikační schopností,
- ▶ **surdopedie** - (speciální) pedagogika osob se sluchovým postižením,
- ▶ **oftalmopedie** - (tyflopédie) - (speciální) pedagogika osob se zrakovým postižením,
- ▶ **etopedie** - (speciální) pedagogika osob s poruchami chování,
- ▶ **edukace jedinců s více vadami** (kombinovaným postižením),
- ▶ **specifické poruchy učení a chování.**

Definice postižení

- ▶ v pedagogickém smyslu: *všechny děti, mladí lidé a dospělí, kteří jsou v učení, sociálním chování, v komunikaci a řeči nebo v psychomotorických schopnostech tak omezeni, že jejich spoluúčast na životě je podstatně snížena - proto vyžadují speciálně-pedagogickou péči,*
- ▶ jednotlivé druhy postižení se projevují určitým klinickým obrazem nebo chronickým onemocněním, často se vyskytují kombinovaná postižení.

Metody prevence

- ▶ **Primární** prevence: předcházení vzniku postižení (orgánového i funkčního),
- ▶ **Sekundární** prevence: cílem je zabránit nepříznivému vývoji u vzniklého postižení,
- ▶ **Terciální** prevence: následná péče, není řešena na úseku školství - etopedická problematika.
- ▶ Na problematice prevence se podílí resort **zdravotnictví, školství a ministerstva práce a sociálních věcí** dle svých kompetencí.

Nápravné metody speciálně pedagogické

- ▶ Metoda *redukace*: souhrn všech speciálně pedagogických postupů zaměřených na postiženou funkci a zlepšování její činnosti,
- ▶ metoda *kompence*: speciálně pedagogické postupy, jimiž se zlepšuje a zdokonaluje výkonnost jiných než postižených funkcí,
- ▶ metoda *rehabilitace*: upravuje společenské a pracovní vztahy postiženého jedince, navazuje na redukaci a kompenzaci.

Integrace a inkluze

- ▶ Z latiny, *znovuvytvoření celku*,
- ▶ **sociologie**: procesy integrace lidí do jiných kultur společnosti,
- ▶ **psychologie**: jednota mezi člověkem a jeho vztahem k okolí,
- ▶ **speciální pedagogika**: začlenění osob se speciálními vzdělávacími potřebami do společnosti (opak *segregace*, někdy užíváme také termín *reintegrace*).
- ▶ Společenská integrace dětí a mládeže s postižením se v dospělém věku podaří lépe, když přijdou *co nejdříve do kontaktu s jinými intaktními dětmi*,
- ▶ ve výchovném a vzdělávacím systému je třeba takových pedagogických postupů, které umožní společné hry, učení, život, vzájemnou komunikaci
- ▶ *předškolní, školní věk, profesní orientace*,
- ▶ nová společenská dimenze osob s postižením - **inkluze od počátku společně**
- ▶ Socializace: schopnost začlenit se do společnosti, formovat k ní pozitivní vztahy, ke vzdělání, k práci.

Stupně socializace

- ▶ **inferiorita** - segregace jedince, sociální nepoužitelnost, nevytvoření či ztráta sociálních vztahů
- ▶ **utilita** - sociální upotřebitelnost znevýhodněného jedince, omezené možnosti rozvoje, pracovní a společenské uplatnění pod dozorem jiné osoby
- ▶ **adaptace** - přizpůsobení se jedince se zdravotním postižením společenskému prostředí za určitých podmínek, musí se vycházet z individuálních zvláštností, schopností a potřeb
- ▶ **integrace** - zapojení a splynutí jedince ve společnosti - participace obou stran
- ▶ **inkluze** - od počátku spolu, bez předchozí exkluze

Inkluze

- ▶ Z latiny, *ukončení nebo uzavření, nedojde vůbec k vyloučení - k exkluzi - od začátku spolu*
- ▶ **nový rozsáhlý koncept vedoucí k integraci - *chápe se jako integrace všech žáků do běžné školy,***
- ▶ **inkluzivní školy - nabízejí napojení do *obce a školního prostředí,* jsou *bezbariérové, podporují spolupráci na všech úrovních a zastávají rovnost šancí* všech zúčastněných.**

Jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami

- ▶ termín *postižený, handicapovaný jedinec* - jedinec *s postižením, s handicapem,*
- ▶ od 70. let pojem *jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami* - vztahují se k osobě, již má být poskytnuta podpora, a k prostředí, které tuto podporu poskytuje,
- ▶ **možnost vzdělávání:** speciální vzdělávání (speciální vzdělávací systém) x všechny formy speciální výuky v hlavním vzdělávacím proudu i ve speciálním vzdělávání.